

Україна: Лист про наміри

Київ, 16 липня 2010 року

Пану Домініку Стросс-Кану
 Директору-розпоряднику
 Міжнародного Валютного Фонду
 Вашингтон, ОК 20431, США

Шановний пане Стросс-Кан:

1. Українська економіка поступово відновлюється після глибокої кризи 2008-2009 років. У економіці розпочалося поживлення, обмінний курс стабілізувався, заощадження почали повертатися до банківської системи, суверенні спреди скоротилися, а також було забезпечено прогрес у зміцненні та оздоровленні банківської системи.

2. Незважаючи на ці позитивні сигнали, криза завдала тяжких ударів економіці, і міцного економічного підґрунтя для забезпечення сталого її відновлення ще не створено. Позиція державних фінансів послабилася, рівень інфляції, незважаючи на низхідний тренд, залишається одним із найвищих у регіоні, обсяги банківських кредитів застигли на незмінному рівні під тиском з боку непрацюючих позик, оскільки банки намагаються уникати підвищеного ризику, а зовнішнє фінансування залишається жорстко обмеженим, причому на середньо-термінову перспективу припадають суттєві суми виплат за зовнішніми боргами. До останнього часу проведення ключових реформ було призупинено.

3. Для підтримки наших зусиль, спрямованих на стійке поновлення макроекономічної стабільності і сталого економічного відновлення, звертаємося з проханням про укладення нової 29-місячної угоди "Стенд-бай" (SBA) з МВФ. Виходячи з потреб нашого платіжного балансу - у тому числі тих, що виникають у зв'язку з погашенням зовнішніх зобов'язань Уряду, - а також ґрунтуючись на політичних заходах, викладених у Меморандумі про економічну та фінансову політику (МЕФП), що додається, звертаємося з проханням затвердити програму "Стенд-бай" (SBA) у розмірі, еквівалентному 10.00 млрд. СПЗ (728.9 відсотків нашої квоти) на період з липня 2010 року по грудень 2012, з яких ми просимо спрямувати до бюджету у 2010 році суму, еквівалентну 2.0 млрд. доларів США. Сподіваємося, що економічна політика та стратегія, викладені у МЕФП, сприятимуть сталому довгостроковому економічному зростанню, зниженню інфляції, стабільному рівню державних фінансів і тривалій зовнішній стійкості. Уряд готовий, у разі необхідності, вжити додаткових заходів для досягнення цих цілей.

4. Ми будемо консультиватися із МВФ у процесі прийняття рішень про нові заходи і надаватимемо Фонду інформацію, яку він вимагатиме для здійснення моніторингу досягнень у процесі запровадження програми. Моніторинг програми буде проводитися шляхом регулярних її переглядів й оцінки виконання попередніх заходів, дотримання кількісних критеріїв виконання та індикативних цілей і структурних маяків. Перший перегляд програми буде проведено до грудня 2010 року, а після цього наступні перегляди відбуватимуться щоквартально протягом всього терміну дії угоди.

5. І, на завершення, просимо скасувати угоду "Стенд-бай", затверджену у листопаді 2008 року, у тому числі усі транші, що ще залишилося отримати відповідно до тієї угоди.

З повагою,

(підпис)

Микола Азаров

Прем'єр-міністр
України

(підпис)

Федір Ярошенко

Міністр фінансів
України

(підпис)

Володимир Стельмах

Голова Національного
банку України**УКРАЇНА - МЕМОРАНДУМ ПРО ЕКОНОМІЧНУ
ТА ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ**

Т. Загальні відомості та макроекономічна ситуація

1. Україна зазнала важкого удару від глобальної кризи, опинившись в одній з найскрутніших ситуацій рецесії в Європі. Скорочення темпів економіки стало відбитком різкого погіршення зовнішньої кон'юнктури, що спричинило значне скорочення експорту, відтік капіталу, різке знецінення гривні та ажіотажний відтік депозитів з банківської системи. Вплив цих зовнішніх шоків був помножений на вже існуючі проблеми в економіці та фінансовій сфері - зокрема, залежність від імпорту енергоносіїв, слабку диверсифікацію експорту та широко поширену доларизацію пасивів приватного сектору. У 2009 році реальний ВВП скоротився на 15.1%, що було викликано скороченням внутрішнього попиту та експорту, а темпи інфляції швидко уповільнилися, досягнувши 12.3% наприкінці року. Хоча завдяки суттєвому скороченню внутрішнього попиту дефіцит поточного рахунку різко скоротився до 11/2 відсотка ВВП, більш слабкі потоки прямих іноземних інвестицій та значні відтоки капіталу, спричинені низьким рівнем довіри, призвели до суттєвого дефіциту платіжного балансу і зниження чистих міжнародних резервів.

2. Здебільшого через глобальну фінансову кризу у 2009 році спостерігалось значне погіршення стану державних фінансів. Рівень фіскального дефіциту збільшився приблизно до 8.8 відсотка ВВП, у тому числі 6.3 відсотка ВВП по сектору загального державного управління і 2.5 відсотка ВВП по НАК "Нафтогаз". Якщо додати випуск облігацій для проведення рекапіталізації банків (2.6 відсотка ВВП), то державний борг у 2009 році збільшився до 25%, а державний та гарантований державою борг зріс до 35% ВВП. Водночас із цим, фіскальна ситуація надалі "розмивалася" через накопичення заявок на відшкодування ПДВ та перенесення втрат корпоративного сектору на майбутній період, що позначиться на виконанні бюджету 2010 року.

3. У перспективі очікується, що у 2010 році економіка зростатиме приблизно на 3.7%, і більш потужними темпами - в середньостроковій перспективі. Власне, реальне зростання ВВП за перші п'ять місяців склало 6.1 відсотка, що робить цілком реальною перспективу забезпечення виконання такого цільового показника. Серед джерел забезпечення зростання необхідно відзначити активний експорт, який зазнав позитивного впливу внаслідок відновлення цін на сталь та інших сировинних товарів, а також більш високі рівні інвестицій, включаючи ті, що відносяться до Євро-2012. Запровадження економічної політики та стратегії, передбачених у рамках нашої економічної програми, посилює фіскальну стійкість та рівень довіри до банківського сектору та економіки в цілому. Як очікується, базова інфляція у період до кінця 2010 року залишатиметься на рівні нижче 10% з причини все ще значного розриву у виробництві, а загальний рівень інфляції на кінець року буде близьким до 12 відсотків, частково завдяки коригуванню цін на енергоносії. Надалі цей рівень поступово знижуватиметься, наблизившись до 5 відсотків до 2014 року.

4. Загальні погребі у фінансуванні на наступні роки залишаються значними. За очікуваннями, дефіцит поточного рахунку дещо скоротиться у 2010 році, приблизно до 1% ВВП, і дещо зросте у середньостроковій перспективі, а баланс фінансового рахунку неухильно покращуватиметься, в міру того, як суттєво скоротиться відтік короткострокового капіталу, а прямі іноземні інвестиції відновляться. Разом з тим, як очікується, загальні потреби у зовнішньому фінансуванні залишатимуться високими, у тому числі у зв'язку з необхідністю наростити рівень наших резервів до більш прийняттого рівня, і за нашими очікуваннями розрив фінансування у 2010-2012 роках становитиме 16 млрд. доларів США.

II. Програмні цілі

5. Наша програма спрямована на закріплення фіскальної та фінансової стабільності і виведення України на шлях до сталого і збалансованого зростання. Стратегія проведення економічної політики зосереджуватиметься на проведенні довгочасних реформ та політики, спрямованої на консолідацію державних фінансів, відновлення здорової роботи банківського сектору, та розробці більш ефективної бази для проведення монетарної політики, спрямованої на забезпечення стабільності внутрішніх цін та утримання більш гнучкого обмінного курсу. Для досягнення таких цілей ми проводитимемо реформи і здійснюватимемо інституційні перетворення, у тому числі у сфері оподаткування та політики щодо видатків, реформу пенсійної системи, реформу енергетичного сектору, а також вживатимемо заходів задля посилення незалежності

центрального банку та оздоровлення банківської системи.

6. Така політика та стратегія допоможе скоротити потреби у фінансуванні, посилити довіру та зміцнити зовнішню стійкість. Не дивлячись на те, що перспективи мобілізації ринкового фінансування для України значною мірою залежатимуть від темпів відновлення фінансових ринків, за нашими очікуваннями побоювання щодо підвищеної ризикованості транзакцій з Україною будуть спадати в міру того, як уряд демонструватиме свої реформаторські дії, і це дасть змогу поступово переключитися на фінансування з ринку, що у свою чергу допоможе забезпечити та утримувати резерви на адекватному рівні. Допоки фінансування, мобілізоване з фінансових ринків, не буде забезпечувати у повному обсягу покриття потреб у фінансуванні, офіційне фінансування відіграватиме важливу роль у підтримці наших зусиль, спрямованих на корегування економічної ситуації та проведення реформ, забезпечуючи тимчасове їх покриття. Крім фінансової підтримки з боку МВФ, ми забезпечимо додаткове зовнішнє фінансування від Світового Банку, ЄБРР, ЄІБ та ЄС, тісно співпрацюючи з цими інституціями за напрямками ключових реформ.

7. Ми готові гнучко реагувати на розвиток економічних подій. Ми готові вдатися до додаткових заходів для того, щоб забезпечити виконання цілей нашої програми.

III. Політика

A. Податково-бюджетна політика

8. Мета уряду - повернути державні фінанси до сталого рівня. Міцна середньострокова фіскальна база, в основу якої буде покладено виважений показник дефіциту бюджету, та сконцентровані на ранніх етапах реформи, спрямовані на вирішення проблеми "твердості бюджетної конструкції" дозволять поступово знизити навантаження на економіку з боку державного сектору, підтримати процес переадресування державних коштів на фінансування капітальних видатків, посилити довіру та підтримати економічне зростання. Для цього ми розробили план консолідації податково-бюджетного сектору, який, зокрема: (i) забезпечить такий рівень дефіциту, що зможе бути повністю профінансований ринками вже у 2011 році; (ii) чітко спрямує співвідношення рівня державного та гарантованого державою боргу до ВВП по низхідній траєкторії з метою закріплення співвідношення на рівні, нижчому за 35% до 2015 року; а також (iii) забезпечить пропорційне зростання частки заходів, спрямованих на заощадження видатків, задля поступового зменшення податкового тиску на економіку.

9. У 2010 році, з огляду на те, що відновлення економіки усе ще досить нестійке, а заходи матимуть лише піврічні наслідки, загальний дефіцит, що включає у себе дефіцит сектору загальнодержавного управління та дефіцит НАК "Нафтогаз", залишатиметься високим, на рівні рівні 6.5% ВВП. Сюди не входять облігації, випущені з метою рекапіталізації банків (обсяг яких у сумі становитиме не більше 20 млрд.грв.) та облігації, випущені для погашення протермінованої заборгованості минулих періодів з відшкодування ПДВ. Поклавши початок запровадженню корегуючих заходів у 2010 році і поєднавши їх із введенням в дію структурних реформ, ми закладемо підвалини для скорочення загального показника дефіциту до 3.5 відсотків ВВП у 2011 році та 2.5 відсотків до 2012 року. Дефіцит НАК "Нафтогаз" буде ліквідовано, починаючи з 2011 року.

10. З урахуванням вищезазначеного, ми внесли поправки до податкового законодавства, ввели у дію зміни і доповнення до бюджету та вжили заходів на підтримку його виконання, які у комплексі мають допомогти скоротити показник дефіциту сектору загальнодержавного управління у 2010 році до 5.5 відсотків ВВП (попередній захід). Вони передбачають:

Заходи щодо доходів

* Для поліпшення доходів ми підвищили акцизний збір на бензин, сигарети з фільтром та різні види алкогольних напоїв; підвищили збір за користування радіочастотним ресурсом для мобільної телефонії; а також встановили обмеження на перенесення збитків 2009 року, які у іншому випадку могли б "розмити" цьогорічні надходження від податку на прибуток підприємств. За очікуваннями, усі ці заходи у сукупності мають забезпечити надходжень на 6.1 млрд.грв. у 2010 році та додаткових 4.2 млрд.грв. у 2011 році.

* Ми розширимо базу оподаткування та забезпечимо більшу уніфікованість системи оподаткування, знизивши поріг обороту для платників за спрощеною системою оподаткування до 300 000 грн. для фізичних осіб (із вступом у дію з 1 січня 2011 року);

* Ми призупинили дію збору на обов'язкове пенсійне страхування з безготівкових операцій купівлі-продажу іноземної валюти за гривню, який було введено Законом України "Про збір на обов'язкове пенсійне страхування" N 400/97-ВР (400/97-ВР) від 26 червня 1997 року і маємо намір відмінити його на постійній основі до грудня 2010 року (структурний маяк).

* Ми наростили наші зусилля щодо поліпшення адміністрування податків з метою посилення дисципліни і боротьби із шахрайськими схемами та ліквідації "податкових ям", розширивши повноваження податкової інспекції та поліпшивши контроль за податковими деклараціями на основі подання розширеної документації.

* Ми рішуче налаштовані забезпечувати вчасне і повне відшкодування ПДВ за усіма заявками, що будуть накопичені до кінця року, і не накопичуватимемо жодних протермінованих заборгованостей впродовж року (індикативний цільовий показник).

Заходи щодо видатків

* На майбутній період ми рішуче налаштовані тримати інші видатки під суворим контролем. Ми ухвалили зміни та доповнення до бюджету, згідно яких видатки, передбачені Законом про бюджет, скорочуються на 16 млрд.грв. У рамках цього скорочення передбачено: зменшення субсидій різним секторам економіки, а також скорочення адміністративних призначень для кількох урядових структур.

* Щоб уникнути зростання дефіциту сектору загальнодержавного управління, ми вживемо заходів для того, щоб (i) всі запозичення, надані Аграрному фонду згідно статті 77 Закону про бюджет на 2010 рік (2154-17) було повернуто до бюджету до кінця грудня 2010 року; (ii) усі видатки, пов'язані із проведенням ЄВРО 2012 було включено до бюджету; а (iii) місцеві бюджети, Фонд гарантування зайнятості, Фонд страхування від непрацевдатності та Фонд страхування від нещасних випадків були збалансованими у 2010 році.

Пенсійні реформи

* Ми плануємо реформувати пенсійну систему, щоб забезпечити для неї стале фінансове підґрунтя, у тому числі суттєво скоротивши трансферти на покриття дефіциту Пенсійного фонду у 2011 році, а також забезпечивши скорочення видатків на фінансування пенсій у середньотерміновій перспективі, не підриваючи при цьому добробуту найуразливіших груп. Як перший крок, ми ввели у дію законодавство, що вимагає як від юридичних, так і фізичних осіб - суб'єктів спрощеної системи оподаткування сплачувати внески до Пенсійного фонду у розмірі, що відповідає нарахуванням на мінімальну заробітну плату. У 2011 році цей захід забезпечить надходжень до Пенсійного фонду на суму 3.0 млрд.грн.

* До кінця грудня 2010 року ми введемо у дію зміни до бази обрахунку додаткової виплати до пенсії, що становить 1% за кожний додатковий рік понад встановлений стаж 20/25 років для жінок/чоловіків. Цією базою для пенсійних виплат за вислугу років стане базова трудова пенсія. За очікуваннями, цей захід зумовить скорочення видатків Пенсійного фонду на 6.2 млрд.грн. у 2011 році.

* Для вирішення структурних проблем системи пенсійного забезпечення ми до кінця вересня 2010 року подамо на розгляд до Верховної Ради законопроект, який планується ввести у дію до кінця грудня 2010 року (структурний маяк), що передбачатиме:

- підвищення мінімального необхідного страхового періоду з 5 до 15 років;

- поступове підвищення пенсійного віку для жінок з 55 до 60 років, із щорічним підвищенням на 6 місяців кожного року, починаючи з 2010 року, маючи на меті вирівняти пенсійний вік для усіх працюючих;

- подовження на 10 років робочого стажу, необхідного для отримання пенсійних виплат у повному обсязі. Цей захід

мотивуватиме працюючих залишатися на робочому місці і не виходити на пенсію, що поліпшить збалансованість Пенсійного фонду на 2.0 млрд.грв. у 2011 році.

Умовні зобов'язання

* Крім того для утримання під контролем загального рівня державного боргу в умовах податково-бюджетної невизначеності, обсяг державних гарантій у 2010 році становитиме не більше 15 млрд.грв. (кількісний критерій ефективності).

11. Ми рішуче налаштовані обмежити швидке зростання фонду оплати праці у державному секторі у 2011 році та на середньотермінову перспективу. У цьому контексті ми утримуватимемося від підвищень заробітної плати у 2011 році понад рівень, якого вимагатиме механізм індексування на інфляцію зарплат держслужбовців. На початок 2011 року ми також започаткуємо комплексну реформу державного адміністрування, маючи на меті отримати менш численну та більш ефективну державну адміністрацію. У цьому контексті ми більш чітко визначимо ролі та відповідальність держави, а також забезпечимо несуперечливу модель надання державних послуг. Комплексний план, включно із цілями, заходами та календарним планом здійснення реформ буде конкретизовано до кінця березня 2011 року (структурний маяк).

12. Уряд визнає необхідність скорочення дефіциту НАК "Нафтогаз" до 1.0% ВВП у 2010 році та подальшої ліквідації цього дефіциту, із одночасним забезпеченням захисту для найбільш уразливих верств населення. Для досягнення цієї мети ми затвердили фінансовий план компанії на 2010 рік, який враховує наступні дії:

* Ми знизили операційні видатки.

* Ми підвищили ціни на газ для кінцевих споживачів - комунальних підприємств та усіх категорій населення на 50 відсотків (попередній захід). У той же час, домогосподарства, що отримують субсидії та компенсації згідно відповідного закону, отримуватимуть додаткові субсидії в рахунок компенсації наслідків підвищення цін. Кошти на реалізацію цієї програми соціальної допомоги на 2010 рік передбачені у повному обсязі за підтримки ресурсів, отриманих від міжнародних фінансових інституцій.

* Ми також скасували пільгові ціни на газ, що відпускається для цукрової, хімічної, мінерально-добривної та металургійної галузей і будемо підтримувати ціни на газ для промислових споживачів на паритетному рівні до ціни на імпортований газ.

* Додаткове підвищення ціни на газ буде необхідним для того, щоб встановити єдину для усіх споживачів ціну на газ, паритетну з цінами на імпортований газ, та забезпечити НАК "Нафтогаз" ресурсами, яких він потребує для вдосконалення інфраструктури та виконання своїх зобов'язань, не покладаючись на ресурси з бюджету. З цією метою додаткове 50-відсоткове підвищення ціни на газ для населення та підприємств ТКЕ має вступити у дію у квітні 2011 року. Ціни на газ для населення та підприємств ТКЕ продовжуватимуть підвищуватися щопівроку, доки не буде досягнуто паритету між рівнем цін на газ на внутрішньому ринку та на імпортований газ. Після цього усі ціни на газ будуть коригуватися за необхідності, щоб відповідати рівню ринкових цін.

* Для забезпечення передачі збільшення ціни на газ для комунальних підприємств до їх кінцевих споживачів було ухвалено закон про передачу повноважень із встановлення тарифів на опалення для комунальних підприємств новому незалежному регулятору (попередній захід). Цей незалежний регулятор почне діяти не пізніше, ніж починаючи з кінця 2010 року. Поки такий новий регулятор буде формуватися, закон надає повноваження Національній комісії і регулювання електроенергетики (НКРЕ) на встановлення тарифів на опалення для комунальних підприємств.

* Ми будемо підтримувати зусилля НАК "Нафтогаз" зі збирання заборгованих платежів. Зокрема, до кінця вересня ми ухвалимо законодавче рішення, яке скасує дію Закону "Про тимчасову заборону стягнення з громадян України пені за несвоєчасне внесення плати за житлово-комунальні послуги" (486/96-ВР); таким чином з усіх заборгованостей із сплати за житлово-комунальні послуги, накопичених після 1 жовтня 2010 року, будуть стягуватися штрафи. Ми також введемо розподільчі рахунки для підприємств ТКЕ. Закон з цього питання було ухвалено Парламентом.

13. Ми також сповнені рішучості вдатися до додаткових заходів задля посилення прозорості та управління у газовому секторі відповідно до принципів Брюссельської декларації (структурний маяк). У цьому контексті: (i) було ухвалено закон з питань газового сектору, що відповідає вимогам Директиви ЄС 2003/55/ЄС (994_380); а також (ii) було забезпечено прогрес на шляху до вступу до EITI (Ініціатива з розвитку прозорості у видобувних галузях промисловості) та Європейського енергетичного товариства.

Б. Монетарна і валютно-курсова політика

14. Основною метою монетарної політики буде утримання рівня базової інфляції в межах однозначних показників цього року і зниження загального ІСЦ до рівня не вище 5 відсотків у середньостроковій перспективі. Рівень інфляції залишається суттєво більшим за середній рівень у країнах ЄС та у наших торговельних партнерів. Для того, щоб досягти цілей, які ставить наша монетарна програма, а також цілей щодо інфляції, - в міру того, як відновлюватиметься наша фінансова система та механізми трансмісії стануть більш зрілими - ми більш чітко орієнтуватимемо нашу монетарну політику на переважне використання процентної ставки в якості основного інструмента монетарної політики та забезпечення гнучкості обмінного курсу. Зокрема, з метою запобігання формуванню ризику посилення інфляції у контексті зростаючої банківської ліквідності, ми активізували операції з поглинання надлишкової ліквідності за рахунок нарощування зусиль із розміщення депозитних сертифікатів, операцій РЕПО та безпосереднього продажу державних цінних паперів, а також встановивши вимогу, відповідно до якої банки повинні утримувати усю суму обов'язкових резервів на окремому рахунку в Національному банку України (НБУ). У цьому контексті ми підвищили відсоткові ставки на депозитні сертифікати та операції РЕПО зі строком погашення 3 місяці, встановивши їх у діапазоні 7-9 відсотків. У майбутньому ми продовжуватимемо утримувати позитивну в реальному вимірі ставку рефінансування, а також поліпшимо систему повідомлення про наші наміри у царині монетарної політики. Ми встановлюватимемо процентні ставки, використовувані як основний інструмент монетарної політики, на регулярних і заздалегідь оголошених засіданнях Правління НБУ, а також оприлюднюватимемо у той самий день економічні причини прийняття такого рішення.

15. Ми проводитимемо моніторинг нашої програми, встановивши цільові показники монетарних агрегатів (таблиця 3, додаток I). Ми маємо намір витримувати верхню межу чистих внутрішніх активів (ЧВА) та нижню межу чистих міжнародних резервів (ЧМР) згідно показників, наведених у таблиці 3, додатка I (кількісні критерії ефективності). Як очікується, грошова база зросте приблизно на 14 відсотків у 2010 році, що відповідає нашій цілі щодо базової інфляції, з огляду на прогнозоване зростання номінального ВВП та динаміку попиту на гроші. Ми готові коригувати нашу монетарну політику у разі появи тиску на інфляцію чи обмінний курс. У цьому контексті, цільовий показник з ЧМР розробляється таким чином, щоб забезпечити зростаючу адекватність рівня міжнародних резервів. Ми утримуватимемося від змін щодо вимог до резервів і використання адміністративних важелів без попередніх консультацій з експертами МВФ.

16. На виконання поставлених цілей, ми надаємо великої ваги питанню посилення незалежності та підзвітності НБУ. Відповідно до рекомендацій МВФ буде введено у дію зміни до Закону про НБУ (попередній захід). Ці зміни, зокрема, передбачатимуть:

* визначення чіткої ієрархії цілей НБУ відповідно до положень Конституції України (254к/96-ВР). Зокрема встановлення, що при виконанні своєї основної функції, НБУ має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі;

* посилення автономії НБУ з метою забезпечення ефективного виконання ним його функції монетарної політики (у тому числі через заборону призначати до складу Ради НБУ осіб із конфліктом інтересів); а також

* посилення фінансової автономії та прозорості НБУ відповідно до оптимальної міжнародної практики.

17. Для того, щоб забезпечити відповідність із своїм основним обов'язком, НБУ внесе зміни до Постанови НБУ N 47 (попередній захід). Більш конкретно це означатиме: (i) відміну кредитів

стимулювання; (ii) обмеження надання стабілізаційних позик до виняткових випадків, коли їх надаватимуть платоспроможним та фінансово життєспроможним банкам у напружені періоди недостатнього фінансування, максимум на тримісячний термін, із обмеженою можливістю пролонгацій (не більш як чотири рази або максимум до 1 року); а також (iii) уживання заходів для того, щоб такі позики забезпечувалися адекватною, високоякісною заставою (як наприклад, державні цінні папери) і коштували дорого, і підлягали відповідному контролю та дії заходів банківського нагляду. За відсутності поновлення системного відтоку депозитів, ми не надаватимемо нових позик на підтримку ліквідності за надзвичайних умов, а також - тільки-но дозволять обставини - відкличемо існуючу підтримку, яка надавалася на випадок надзвичайних ситуацій. Чинні позики рефінансування, які відповідають критеріям Постанови N 47 з поправками, буде пролонговано в рамках стабілізаційних позик, або згорнуто. Ми не пролонгуватимемо і не надаватимемо нових позик на підтримку ліквідності жодному неплатоспроможному банку. Ми визнаватимемо втрати за балансовим рахунком НБУ у повній відповідності з Міжнародними стандартами фінансової звітності IFRS. Нарешті, запроваджуючи програму рекапіталізації, ми уникатимемо необґрунтованої монетарної експансії і забезпечуватимемо захист фінансової позиції НБУ. Згідно з вищевикладеним, Уряд не буде поновлювати вимогу, яка зобов'язує Національний банк викупати за номінальною вартістю облигації, випущені з метою рекапіталізації банків, після того, як вона утратить чинність у зв'язку із закінченням строку дії наприкінці 2010 року.

18. Ми також продовжуємо докладати зусиль для покращання функціонування валютного ринку. Наша стратегія інтервенцій і надалі сприятиме більшій гнучкості обмінного курсу із одночасним поступовим відновленням адекватного рівня міжнародних резервів в міру того, як на це дозволятимуть умови ринку. Для цього:

* Ми продовжуватимемо встановлювати офіційний обмінний курс на рівні середнього значення курсу на міжбанківському ринку за попередній день з відхиленням, яке не перевищуватиме 2 відсотки (постійний критерій виконання).

* Ми скасуємо чинні валютні обмеження, що відносяться до компетенції Фонду, а також практику існування кількох паралельних обмінних курсів, і оптимізуємо та, наскільки це буде обґрунтовано, зменшимо обсяг інших регуляторних обмежень, що мають вплив на операції на валютному ринку. Для цього ми здійснимо перегляд чинних нормативно-регулятивних актів. За результатами цього обстеження, після консультацій із учасниками фінансового ринку, до кінця жовтня ми розробимо графік поетапного вирішення питання щодо обмежень, які могли б бути скасовані або пом'якшені без загрози стійкості платіжного балансу та фінансової системи (структурний маяк). Як перший крок, ми скасували вимогу щодо реєстрації іноземних інвестицій та відмінили заборону на дострокове погашення зовнішніх зобов'язань. Ми звернемося до Фонду з проханням про ухвалення валютних обмежень, що входять у сферу компетенції Фонду і, на нашу думку, є необхідними з причин платіжного балансу.

* Ми також сприятимемо розвитку ринку форвардних валютних операцій до кінця березня 2011 року.

В. Політика фінансового сектору

19. Реформування фінансового сектору зосередиться на вирішенні питань проблемних банків і рекапіталізації системних банків, а також на введенні у дію основних законодавчих актів і положень. Завдяки нашим зусиллям щодо збільшення рівня капіталу і вирішення проблем у проблемних банках було досягнуто стабілізації банківського сектору. Однак необхідно продовжувати роботу у цьому напрямі відповідно до наших принципів прозорості і з найменшими витратами для державного сектору з тим, щоб забезпечити платоспроможність і життєздатність всіх банків в умовах суттєвих і частково прихованих втрат.

20. Ми забезпечимо повну капіталізацію банків не пізніше кінця грудня 2010 року (структурний захід). Банки завершили проведення розширеного аудиту у квітні і подали програми капіталізації, які мають бути затверджені НБУ до кінця липня. Приватні акціонери зобов'язані завершити поповнення обіцяних обсягів капіталу не пізніше кінця 2010 року, у іншому разі у процес врегулювання проблем банку(ів) втрутиться держава і, за необхідності, їх буде рекапіталізовано, або в інший спосіб вирішено їх проблеми відповідно до стратегії реструктуризації,

узгодженої з МВФ та Світовим Банком. Крім того:

* Ми підтримаємо вирішення питання щодо банку "Надра", яке узгоджуватиметься із метою мінімізації вартості цього рішення для Уряду, за умови, що (i) міжнародно визнаною аудиторською компанією буде проведено повний аудит із дотриманням стандартів міжнародної фінансової звітності IFRS для оцінки повного обсягу необхідної рекапіталізації. Причому ця аудиторська компанія повинна бути винайнята та "Технічне завдання на здійснення аудиту" має бути остаточно узгоджено у процесі консультацій з МВФ не пізніше 30 липня 2010 року, а аудит має бути завершено до кінця жовтня 2010 року (структурний маяк), а також (ii) до кінця листопада 2010 року буде досягнуто домовленостей з відповідним і слушним інвестором, що надав життєздатний бізнес-план відновлення прибутковості банку. До кінця 2010 року банк повинен бути повністю рекапіталізований шляхом внесення готівки наперед. Процес рекапіталізації буде завершено згідно встановлених процедур, у т.ч. тих, що наведені у постанові Кабінету Міністрів N 960 (960-2008-п). Якщо це виявиться неможливим, ми у найкоротший термін забезпечимо розв'язання проблем цього банку згідно положень Закону "Про банки та банківську діяльність" (2121-14), задіявши методи, що вимагатимуть найменших видатків з боку Уряду.

21. Ми вживатимемо заходів щодо посилення державних банків. Ми проведемо прискіпливий аудит (у форматі "дью ділідженс") двох державних банків із залученням міжнародно визнаної аудиторської компанії, щоб проаналізувати їх роботу в рамках існуючої системи управління до кінця грудня 2010 року (структурний маяк), і після цього сформуємо плани щодо зміцнення позицій цих банків. Технічне завдання на здійснення аудиту у форматі "дью ділідженс" буде узгоджено у процесі консультацій з МВФ. Аудит у такому форматі передбачатиме оцінку (i) основних фінансових, юридичних та операційних ризиків; (ii) адекватності засобів управління ризиками та внутрішнього контролю; а також (iii) майбутньої життєспроможності банку за розвитку різних сценаріїв. Щодо трьох банків, рекапіталізованих за участі держави, ми звернемося до міжнародно визнаного фінансового радника з метою оцінити потенціал цих банків і отримати рекомендації щодо того, чи реструктуризувати їх і підготувати на продаж, чи провести впорядковане згортання їхньої діяльності з максимальним відшкодуванням коштів на користь держави. З урахуванням негайної потреби забезпечити свою прибутковість, рекапіталізовані за участі держави банки відповідно до кредитних політик, затверджених їх керівними органами, не будуть надавати позик за ставками, нижчими від ринкової процентної ставки за кредитами, які бере сам банк, плюс поміркована надбавка.

22. З метою вирішення проблеми неповернення "поганих" позик ми створимо систему, яка допоможе чітко визначати і сприяти вирішенню проблемних позик. Консультуючись з експертами МВФ та Світового Банку, а також представниками фінансового сектору, ми розробимо стратегію конструктивного підходу до вирішення проблеми непрацюючих позик, що накопичуються у банківській системі, визначивши перешкоди на шляху до ефективного розв'язання цього питання, а також необхідні зміни до чинного законодавства та нормативних актів. Необхідні зміни до законів та нормативних актів буде введено у дію до кінця червня 2011 року (структурний маяк), у тому числі до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржників або оголошення його/її банкрутом" (2343-12), а також інших законодавчо-нормативних актів з цих питань задля прискорення процесу визнання неплатоспроможності, підвищення його прозорості та сприяння досудовій реструктуризації, у т.ч. через процедури прискореного отримання судової ухвали для угод про реструктуризацію, переговори за якими було проведено у досудовому порядку. Ми звернемося до Фонду з проханням про надання технічної допомоги у розробці змін та доповнень до Закону "Про банкрутство", які б передбачали процедури прискореного процесу ухвалення планів реструктуризації, узгоджених у позасудовому порядку, а також вирішення питань щодо оподаткування та інших пов'язаних із цим питань.

23. Ми вживемо інших заходів, спрямованих на зміцнення банківської системи. Ми подамо на розгляд зміни до чинного законодавства для запровадження консолідованого нагляду до кінця вересня 2010 року, і розробимо допоміжну нормативну базу впродовж 6 місяців з моменту введення його у дію. До кінця вересня 2010 року відповідно до порад Фонду та рекомендацій ЄС, ми подамо на розгляд необхідні поправки до законодавства, що сприятимуть більш повному розкриттю інформації щодо остаточних контролерів банків. Ми продовжуватимемо зміцнювати існуючу нормативну базу

щодо класифікації позик і формування резервів для покриття втрат за позиками. Ми продовжимо роботу над укладанням Меморандумів про взаєморозуміння із наглядовими органами іноземних держав, банки яких мають (суттєву) присутність в Україні. За погодженням з експертами МВФ та Світового Банку ми також здійснюватимемо заходи, спрямовані на подальше посилення системи вирішення проблем банків, вдосконалення регулювання та нагляду, та сприяння консолідації банківського сектору. Існуючий проект Постанови НБУ про "санаційний банк" буде відкликано і відредаговано з метою включення до нього концепції "проміжного банку" як інструменту розв'язання проблем банку, що опинився у скрутному становищі.

IV. Реформи, що сприяють зростанню

24. З метою спрямування України шляхом активного економічного зростання та подолання бідності у середньо- та довготерміновій перспективі, наша програма передбачає реформи, спрямовані на скорочення участі держави в економіці та заходи із залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій, що слугуватимуть джерелом цього зростання. Зокрема, ми зосередимо свої зусилля на наступних напрямках:

* Державні закупівлі. Консультуючись із Світовим Банком та ЄС, ми ввели у дію новий Закон про державні закупівлі (2289-17), що у цілому відповідає оптимальній практиці ЄС.

* Дерегуляція та інвестиції. Ми співпрацюватимемо з експертами ОЕСР та Світового Банку для того, щоб визначити та оптимізувати процес ліквідації основних нормативно-регуляторних та інфраструктурних "вузьких місць", що перешкоджають притоку інвестицій в Україну. Будь-які інвестиційні ініціативи під проводом Уряду будуть знаходити повне відображення у бюджеті.

* Соціальний захист. Започатковуючи реформи, ми забезпечуватимемо захист для найбільш вразливих та найбільш соціально вразливих груп населення, спираючись на поради Міжнародних фінансових інституцій.

V. Захисні механізми

25. Ми розуміємо важливість завершення оновлення захисних механізмів НБУ до першого перегляду програми "Стенд-бай". Для сприяння цьому, ми уповноважимо зовнішніх аудиторів НБУ надати фахівцям МВФ усю необхідну інформацію, включаючи листи до керівництва за 2008-2009 роки, і провести обговорення безпосередньо з експертами МВФ. Ми також зобов'язуємося прийняти місію з питань захисних механізмів і надавати їй усю необхідну інформацію без жодних затримок, включаючи інформацію про банки-кореспонденти та розміщення іноземних резервів. Ми також вирішимо питання, що ще лишилися після проведення оцінки захисних механізмів НБУ у 2008 році, включаючи зміни до законодавчих актів з метою посилення незалежності НБУ, його управління та практик фінансової звітності; впровадження наглядового аудиту через ствердження плану дій для вирішення періодично виникаючих проблем щодо звітності та контролю, які були визначені зовнішнім аудитором НБУ, і завершення зовнішнього перегляду функції внутрішнього аудиту.

VI. Моніторинг програми

26. Моніторинг програми буде здійснюватися шляхом регулярних її переглядів, здійснення попередніх заходів, кількісних критеріїв виконання та індикативних цілей, а також структурних маяків. Графік виділення коштів у рамках програми і графік перегляду програми викладено у таблиці 1 цього Меморандуму. Попередні заходи і структурні маяки наведено у таблиці 2; а кількісні цілі станом на кінець вересня 2010 року і на кінець грудня 2010 року, а також постійні критерії виконання викладено у таблиці 3. Спільна позиція керівництва України та експертів МВФ щодо кількісних критеріїв виконання та структурних маяків, наведених у цьому Меморандумі, детально викладена у ТМП (Технічному Меморандумі про порозуміння), який додається до цього Меморандуму.

Додаток І. Таблиця 1.

Суми та етапи доступу до фінансування в рамках запропонованої угоди "Стенд-бай"

Дата	Сума виділених коштів в межах	Умови надання
------	-------------------------------	---------------

	траншу		
	У млн. СПЗ	У відсотках квоти	
28 липня 2010 року	1,250	91,1	Схвалення Угоди Радою Директорів
30 листопада 2010 року	1,000	72,9	Завершення першого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2010 року
15 березня 2011 року	1,000	72,9	Завершення другого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець грудня 2010 року
15 червня 2011 року	1,000	72,9	Завершення третього перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець березня 2011 року
15 вересня 2011 року	1,000	72,9	Завершення четвертого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець червня 2011 року
15 грудня 2011 року	1,000	72,9	Завершення п'ятого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2011 року
15 березня 2012 року	1,000	72,9	Завершення шостого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець грудня 2011 року
15 червня 2012 року	1,000	72,9	Завершення сьомого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець березня 2012 року
15 вересня 2012 року	1,000	72,9	Завершення восьмого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець червня 2012 року
15 грудня 2012 року	750	54,7	Завершення дев'ятого перегляду і дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2012 року
Загалом	10,000	728,9	

Додаток І. Таблиця 2.
Україна: Попередні заходи та структурні маяки

Захід	Контрольна дата
Попередні заходи	
1. Ввести у дію зміни та поправки до бюджету, які передбачатимуть фіскальні заходи на суму 16 млрд.грв., що узгоджуватимуться із показником дефіциту сектора загальнодержавного управління на 2010 рік, який дорівнює 5.5 відсоткам ВВП, та зобов'язаннями, відображеними у МФЕП, параграф 10.	
2. Підвищити тарифи на газ для усіх категорій населення та підприємств ТКЕ на 50 відсотків (МЕФП, параграф 12)	
3. Ввести у дію зміни та поправки до закону про НБУ у відповідності до рекомендацій МВФ (МЕФП, параграф 16)	
4. Внести поправки до Постанови N 47 у відповідності до рекомендацій МВФ (МЕФП, параграф 17)	
5. Ухвалити законодавство, за яким повноваження із встановлення тарифів на опалення для підприємств ТКЕ буде передано новому незалежному регулятору (МЕФП, параграф 12)	
Структурні маяки	
1. Ухвалити законодавче рішення із скасування дії Закону "Про тимчасову заборону стягнення пені за несвоєчасне внесення плати за житлово-комунальні послуги" (486/96-ВР), щоб заборгованості, накопичені після 1 жовтня 2010 року підлягали дії штрафів (МЕФП, параграф 12)	кінець вересня 2010 р.
2. Узгодити із експертами Фонду графік поетапної відміни чинних обмежень, що стосуються валютного ринку та руху капіталів (МЕФП, параграф 18)	кінець жовтня 2010 р.
3. Здійснити повний аудит банку "Надра" відповідно до стандартів IFRS перед тим, як ухвалювати будь-яке рішення щодо вирішення його проблем (МЕФП, параграф 20)	кінець жовтня 2010 р.
4. Ввести у дію законодавство, необхідне для запровадження Пенсійної реформи у відповідності до зобов'язань, відображених у МФЕП, параграф 10	кінець грудня 2010 р.
5. Усі банки повинні виконати вимогу про забезпечення адекватного рівня капіталу, а банки із недостатнім рівнем капіталізації повинні наростити свій капітал відповідно до ухвалених планів (МЕФП, параграф 20)	кінець грудня 2010 р.
6. Завершити аудит у форматі "дью діліженс" для державних банків у відповідності до параграфу 21 МФЕП	кінець грудня 2010 р.
7. Започаткувати запровадження стратегії реформування та реструктуризації НАК "Нафтогаз" у відповідності із принципами Брюссельської декларації (МЕФП, параграф 13)	кінець грудня 2010 р.
8. Внести поправки до Закону "Про відрахування на обов'язкове пенсійне страхування" 400/97-ВР (400/97-ВР) для того, щоб на постійній основі відмінити нарахування на купівлю-продаж іноземної	кінець грудня 2010 р.

валюти (МЕФП, параграф 10)	
9. Розробити комплексний план державної адміністративної реформи з метою поліпшення ефективності затрат у контексті надання державних послуг (МЕФП, параграф 11)	кінець березня 2011 р.
10. Ухвалити поправки до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (2343-12) та пов'язаних нормативних актів з метою розширення прав кредиторів (МЕФП, параграф 22)	кінець червня 2011 р.

Додаток І. Таблиця 3.
Україна: Кількісні критерії ефективності(1)
(кінець періоду; у млн.грв., якщо не вказано інше)

	2010		
	кінець червня, факт	вересень цільовий показник	грудень цільовий показник
I. Критерії ефективності			
"Стелі" на касовий дефіцит сектору загальнодержавного управління (- передбачає профіцит)(2)	...	47,000	60,000
"Стелі" на касовий дефіцит сектору загальнодержавного управління включно із НАК "Нафтогаз" (- передбачає профіцит)(2)	...	56,000	71,000
Нижня межа на зміну наростаючим підсумком чистих міжнародних резервів НБУ (у млн.дол. США)(3)	19,172	-915	-2,860
"Стелі" на зміну наростаючим підсумком чистих внутрішніх активів(3)	67,913	9,916	25,733
"Стелі" на гарантований державою борг(2)	...	15,000	15,00
II. Постійно діючий критерій ефективності			
Ненакопичення протермінованої заборгованості з погашення зовнішнього боргу сектору загальнодержавного управління	0	0	0
III. Індикативні цільові показники			
"Стелі" на зміни наростаючим	219,506	5,040	5,454

наростаючим підсумком грошової бази(3)			
-----+-----+-----+-----			
Стеля на обсяг заборгованості з відшкодування ПДВ	...	3,000	0
-----+-----+-----+-----			

Джерела: офіційні органи влади України; а також прогнози та оцінки експертів МВФ

(1) Визначення та корелятори подаються у Технічному меморандумі про взаєморозуміння (ТМВ).

(2) Дані відображають зміни наростаючим підсумком, рахуючи від 1 січня відповідного року.

(3) Дані відображають зміни наростаючим підсумком, рахуючи від 1 липня відповідного року.

Дані на червень 2010 р. відображають абсолютний рівень показника.

